

การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
Quality Of Life Development Through Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study Of Jomchan Village, Moo 2, Sunsai Community, Maechan District, Chiangrai Province

ผู้วิจัย กันตยา มานะกุล* KUNTAYA MANAKUL
คณะกรรมการควบคุม รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลักษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบจักษ์
ดร.ชวลิต ใจจรจิตต์
Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Saowanee Lewan.
Assoc. Prof. Dr.Penkhae Prachonpachanuk.
Dr.Cholvit Jearajit.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) 3 ตัว

กลุ่มตัวอย่าง เป็นคนในชุมชนข้างต้น จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของตัวชี้วัดที่จะศึกษา จึงทำการทดสอบความรู้อของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัว และแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง วนระยะ 1 เดือน แล้วจึงทำการทดสอบใหม่ด้วยแบบทดสอบเดิม เพื่อศึกษาว่า เวลาที่ผ่านมา 1 เดือน มีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัดและแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงบ้างหรือไม่ พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ จึงดำเนินการทดลองโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สร้างขึ้นตามตารางในแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น การจัดกิจกรรมการสอน การอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ 40 ชั่วโมง กิจกรรมการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน 60 ชั่วโมง และกิจกรรมครอบครัวมีความอบอุ่น 40 ชั่วโมง รวม 140 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลในแต่ละกิจกรรม ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

ผลการวิจัย พบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ 1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.0 2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบ ด้านการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.9 และ 3) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบ ด้านครอบครัวมีความอบอุ่น

เพิ่มขึ้นร้อยละ 79.4 นอกจากนี้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์หลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหารให้ถูกต้องครบถ้วน การสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่น ตลอดจนการนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านจอมจันทร์ได้

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purpose of this study was to propose a quality of life development program based on the three Basic Minimum Need (BMN) Information. Twenty subjects from Jomchan village selected from purposive sampling participated in this study.

The researcher administered a test of knowledge in three indicators and in Sufficiency Economy Philosophy as a pretest and one month later as a posttest. No significant difference was observed in the gain score. The proposed quality of life development program was then implemented to the following participants. They were 15-60 years - old

* นิสิตปริญญาเอก

residents who could read and write Thai participating in a 40 hours program, 6-15 year-old children who had quality good food ; 60 hours program ; and residents who lived in a warm family ; 40 hours program, All of the activities totaled up to 140 hours. The program was evaluated with an inventory of tests, interviews and observations.

The results revealed that 1) the 15-60 year-old residents achieved a gain score of 81% 2) the 6-15 year-old children achieved a gain score of 77.9%, and 3) the residents who lived in a warm family achieved a gain score of 79.9%. In addition, observation and interview data suggested that the participants had a good understanding and be aware of the importance of quality and standard foods, and warm family. The program also enabled them to apply the Sufficiency Economy philosophy in their everyday life. The researcher thus suggests that the program be adapted for use in similar communities facing problems of other BMN indicators not reaching the criteria.

Keywords : Quality Of Life Development Through Sufficiency Economy Philosophy

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือคนในสังคมให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุข สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่กล่าวถึงวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ ในส่วนของการพัฒนาสังคมคุณภาพนั้น ให้ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกในสาธารณะ ฟังตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชน น่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจ มีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็ง และแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสมดุลกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548: ออนไลน์) สำหรับเป้าหมายการพัฒนาประเทศนั้น มุ่งการพัฒนาประเทศให้มีรากฐาน

ที่เข้มแข็งมีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจน และเป็นการกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ (มูลนิธิชัยพัฒนา. 2548: ออนไลน์) และการที่จะรู้ว่าคุณคนไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีการวัดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยมีเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่เรียกว่า ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) สำหรับข้อมูล จปฐ. ช่วยให้ทราบว่า ควรดำเนินการพัฒนา คุณภาพชีวิตประชาชนชนบทแต่ละพื้นที่ในเรื่องใดบ้าง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและภาครัฐ อาจเข้าไปช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำวิธีการแก้ปัญหาที่ มุ่งเน้นให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่ง

จากการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี พ.ศ. 2548 ระดับประเทศ พบว่า ประชาชนชาวไทย มีคุณภาพชีวิตบรรลุเป้าหมาย จปฐ. จำนวน 13 ตัวชี้วัด และยังไม่บรรลุเป้าหมายจำนวน 24 ตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาในระดับภาค พบว่าภาคเหนือไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 26 ตัวชี้วัด ซึ่งจัดเป็นลำดับที่ 2 จาก 4 ภาค (รองจากภาคใต้ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ 27 ตัวชี้วัด) ส่วนในระดับจังหวัดนั้น พบว่า จังหวัดเชียงราย ตกเกณฑ์เป็นอันดับที่ 3 จาก 5 ลำดับแรก โดยตกเกณฑ์ จปฐ. จำนวน 27 ตัวชี้วัด สำหรับรายได้นั้น จังหวัดเชียงรายมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยที่สุด (28,371 บาทต่อคนต่อปี) ในส่วนของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ. 2548 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับหมู่บ้าน พบว่า ชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เรียงลำดับตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมายจากมากไปหาน้อย คือ ตัวชี้วัดที่ 21 เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตัวชี้วัดที่ 12 ครึ่งเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร ตัวชี้วัดที่ 24 คนอายุ 15 - 60 ปีเต็ม อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ ตัวชี้วัดที่ 7 เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้กินอาหารอย่างถูกต้องครบถ้วน ตัวชี้วัดที่ 19 ครอบครัวมีความอบอุ่น ตัวชี้วัดที่ 29 คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา ตัวชี้วัดที่ 10 คนในครัวเรือนมีความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม ตัวชี้วัดที่ 37 คนที่มีสิทธิ์ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (กระทรวงมหาดไทย. 2548: ออนไลน์) จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ทำให้ทราบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านจอมจันทร์ รู้ถึงสภาพการณ์ที่เป็นจริงของครัวเรือนและชุมชน ซึ่งข้อมูลนี้มีส่วนช่วยในการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่แท้จริง เพื่อหาทางแก้ไข โดยสามารถกำหนดเป้าหมายได้อย่างเป็นระบบ

และเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน ก็กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดย "ชุมชน" เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการพัฒนาด้วยตนเองในระดับหนึ่งก่อน

ผู้วิจัย ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิต จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่มีการนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน มาศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งงานวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่จะศึกษาแยกส่วนกัน โดยศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐานหรือ ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น หรือบางเรื่องอาจศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่นๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะชุมชนบ้านจอมจันท์ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อที่จะทำให้คนในชุมชนบ้านจอมจันท์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถนำผลที่ได้รับ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอื่น ที่มีสภาพใกล้เคียงกันต่อไป โดยกำหนดตัวชี้วัด ความจำเป็นพื้นฐานที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จปฐ. 3 ตัว คือ ตัวชี้วัดที่ 24 คนอายุ 15 - 60 ปี อ่านออกเขียนภาษาไทยได้ ตัวชี้วัดที่ 7 เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้กินอาหารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตัวชี้วัดที่ 19 ครอบครัวมีความอบอุ่น นำมาสร้างเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่คนในชุมชนบ้านจอมจันท์ ได้โดยบูรณาการเข้าด้วยกัน ซึ่งการจัดทำเป็นโครงการ พัฒนาคุณภาพชีวิต 1 โครงการ แทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ในตัวเอง และนำไปทดลองใช้กับ หัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกที่เป็นผู้แทนหัวหน้าครอบครัว ในชุมชนบ้านจอมจันท์ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ หรือนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวชี้วัดอื่นๆ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน และนำไปขยายผลกับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 3 ตัว คือ คนอายุ 15 - 60 ปี อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้กินอาหารอย่างถูกต้องครบถ้วน และครอบครัวมีความอบอุ่น โดยสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ในตัวเอง ในแต่ละตัวชี้วัด
2. เพื่อนำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึด

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้กับหัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกที่เป็นผู้แทนหัวหน้าครอบครัว ภายในชุมชนบ้านจอมจันท์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 3 ตัว คือ คนอายุ 15 - 60 ปี อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้กินอาหารอย่างถูกต้องครบถ้วน และครอบครัวมีความอบอุ่น โดยสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ในตัวเอง ในแต่ละตัวชี้วัด และนำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้กับหัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกที่เป็นผู้แทนหัวหน้าครอบครัว ภายในชุมชนบ้านจอมจันท์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกของครอบครัวในชุมชนบ้านจอมจันท์ เพศชาย หรือหญิง อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านจอมจันท์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 189 คน

1.2 ได้มาจากกลุ่มประชากรข้างต้น โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะตัวชี้วัด จำนวน 20 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 - 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 และอายุ 40 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 30 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา คือ ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 สมรสแล้วมีมากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีสมาชิกที่ย่ำร้างจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 สถานภาพในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65

ส่วนที่เหลือ คือ สมาชิกในครอบครัว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีจำนวน 4 - 6 คน มากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมา คือ 3 คน ลงมา มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ในส่วนของอาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ใกล้เคียงกับอาชีพทำนา ซึ่งมีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 มีรายได้เฉลี่ย 3,000 - 5,000 บาท มากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ต่ำกว่า 3,000 บาท และสูงกว่า 5,000 บาทขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10

2. ผลการทดลองใช้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การวัดความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่าง ในระยะเวลา 1 เดือน โดยไม่ใช้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ กับกลุ่มตัวอย่างในทั้ง 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ คนอายุ 15 - 60 ปี อ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ เด็กอายุ 6 - 15 ปี ได้กินอาหารอย่างถูกต้องครบถ้วน และครอบครัวมีความอบอุ่น ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 คะแนนก่อนและหลังเรียน และดัชนีประสิทธิผลรายบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แผนการสอนการอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ พบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่าง มีผลการพัฒนาการอ่านและเขียนภาษาไทยได้เพิ่มขึ้นทั้ง 20 คน โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นไม่เกิน 60 คะแนน ไม่เกิน 70 คะแนน และสูงกว่า 70 คะแนน จำนวน 6 คน 12 คน และ 2 คน ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนดัชนีประสิทธิผลเป็นรายบุคคล สูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดี จำนวน 19 คน และมีคะแนนร้อยละ 69 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง จำนวน 1 คน

2.3 การสัมภาษณ์ก่อนเรียน การสังเกตก่อนเรียน ความต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน ดัชนีประสิทธิผลรายบุคคล การสัมภาษณ์หลังเรียนและการสังเกตหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการสอนการกินอาหารอย่างถูกต้องครบถ้วน สรุปได้ดังนี้

2.3.1 การสัมภาษณ์ก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีความรู้เกี่ยวกับอาหารหลัก 5 หมู่ ในภาพรวมทั้ง 5 ประเด็น ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 100

2.3.2 การสังเกตก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหาร การใช้น้ำมันในการปรุงอาหารต่างๆ กันมีพฤติกรรมในการกินอาหารสุกๆ ดิบๆ และไม่เข้าใจเกี่ยวกับอาหารหลัก 5 หมู่

2.3.3 ความต่างของคะแนนก่อนและ

หลังเรียน พบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างมีผลการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกคน

2.3.4 ดัชนีประสิทธิผลรายบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดี จำนวน 20 คน

2.3.5 การสัมภาษณ์หลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดี จำนวน 20 คน

2.3.6 การสังเกตหลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าใจการใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหาร และมีพฤติกรรมในการกินอาหารถูกต้องขึ้น โดยเห็นประโยชน์ของอาหารหลัก 5 หมู่มากขึ้น

2.4 การสัมภาษณ์ก่อนเรียน การสังเกต ก่อนเรียน ความต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน ดัชนีประสิทธิผลรายบุคคล การสัมภาษณ์หลังเรียนและการสังเกตหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการสอน ครอบครัวมีความอบอุ่น สรุปได้ดังนี้

2.4.1 การสังเกตก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจความหมายของครอบครัวอบอุ่น การปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และการดูแลครอบครัวให้มีความอบอุ่น

2.4.2 การสังเกตก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจและไม่สนใจ ความหมายของคำว่าครอบครัวอบอุ่นเท่าที่ควร การปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว การทำกิจกรรมกับบุคคลในครอบครัวค่อนข้างน้อย นอกจากนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมของชุมชนเท่าที่ควร

2.4.3 ความต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างมีผลการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกคน

2.4.4 ดัชนีประสิทธิผลรายบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 (69.1) ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง จำนวน 1 คน และมีคะแนนสูงกว่าร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดี จำนวน 19 คน

2.4.5 การสัมภาษณ์หลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ในระดับดี จำนวน 20 คน

2.4.6 การสังเกตหลังเรียน ครอบครัวมีความอบอุ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตัวในและนอกบ้านดีขึ้น ใช้เวลากับครอบครัวมากขึ้นและทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวและชุมชนมากขึ้น

3. การนำหลักการในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้สรุปได้ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ โดยมีคำอธิบายของการไม่รู้จักเกี่ยวกับการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อยู่ระหว่าง 70 - 85

3.2 การสังเกตก่อนเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักใช้เวลากับการดื่มสุรา ทั้งชายและหญิง และนิยมรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

3.3 การสัมภาษณ์หลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการนำหลักการในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อยู่ใน ระดับมาก โดยมีคำอธิบายอยู่ระหว่าง 85 - 100

3.4 การสังเกตหลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความตระหนักและเข้าใจถึงความจำเป็นในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากการปลอดหนี้ มีการอนุรักษ์ป่าไม้ มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินและที่เหลือขาย มีการทำบัญชีครัวเรือน และมีความรักในแผ่นดินไทยและเทิดทูนพระมหากษัตริย์

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ผลการศึกษา พบว่า โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา นี้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตัวชีวิตทั้ง 3 ตัวชีวิต คือ ด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้ ด้านการกินอาหารถูกต้องครบถ้วน และด้านครอบครัวมีความอบอุ่น ตลอดจนการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรนำโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน

2. ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนชนบทจะสำเร็จเป็นรูปธรรมได้ ก็ต่อเมื่อหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต และหน่วยงานที่ทำงานด้านส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้มีความสนใจ สนับสนุนและส่งเสริมชุมชนแต่ละชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องครบวงจร คือ มีการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน วางแผนการทำงาน ลงมือปฏิบัติงาน แก้ไขข้อบกพร่อง และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นงานที่ต้องการความใส่ใจอย่างจริงจัง มีความรักและหวังดีต่อเพื่อนมนุษย์ ตลอดจนเป็น งานที่จะหวังผลในระยะสั้นไม่ได้ การพัฒนาต้องทำอย่างต่อเนื่อง จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม ในเบื้องต้นควรศึกษาให้เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพื่อนำมา

ปรับแผนงานให้กลมกลืนและสอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้โดยไม่ยาก

3. ผลการศึกษา พบว่า การที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบท ที่มีพื้นฐานการศึกษาค่อนข้างน้อย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้คนเหล่านั้นมีความเข้าใจ มีความมุ่งมั่น มีทัศนคติ มีความชอบ รู้คุณค่า ตลอดจนเห็นประโยชน์ของการพัฒนาดังกล่าว ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ของคนในชุมชน จึงควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยม โดยการจูงใจให้คนในชุมชนมีทัศนคติและค่านิยมที่ดี ตลอดจนมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากคนเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. จังหวัดเชียงรายควรให้ความสำคัญนำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา ชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 5 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายนี้ ไปใช้เป็นต้นแบบในการศึกษาค้นคว้า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอื่นๆ โดยถือเป็นต้นแบบเพื่อการเผยแพร่ และนำไปใช้ในชุมชนอื่นที่มีสภาพใกล้เคียงกันต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยขยายกลุ่มเป้าหมายการทดลองให้กว้างขวาง เช่น ขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีมากขึ้น เพิ่มตัวชีวิตเพื่อการพัฒนาตามความจำเป็นของชุมชน เพื่อให้ได้ผลกว้างขวางและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นงานที่ต้องใช้เวลาและความสนใจอย่างจริงจัง จึงควรจัดให้มีการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง โดยวิเคราะห์ปัจจัยและตัวแปรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ การศึกษา การประกอบอาชีพ สภาพครอบครัว เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเจาะลึกไปถึงวิธีการชักจูงให้เกิดค่านิยม และทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างแนวความคิดให้ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

4. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วม

ในเรื่อง การเมืองเพื่อเป็นการขยายผล ต่อยอดในเชิงวิจัยองค์
ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป

5. ควรมีการนำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

พอเพียงให้เป็นวาระแห่งชาติ และได้รับการสนับสนุน
เรื่องทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2528). **พร้อมใจกันอาสาเพื่อพัฒนาประชารัฐหนังสือ ประมวลประสบการณ์การรณรงค์
เพื่อการรู้หนังสือ ปี พ.ศ. 2526 - 2527.** กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมอนามัย. (2549). **อาหารหลัก 5 หมู่.** สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549. จาก www.dt.ago.go.th/information's.
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2548.** สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548, จาก
www.cdd.go.th
- _____. (2548). **รายงานคุณภาพชีวิตคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2548.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาชุมชน.
- ธงชัย เจริญชัยชนะ. (2546). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนไทยในชนบท.**
วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นฤมล จันทร์แสง. (2543). **แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล
(อบต.) เพื่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน.** กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ปิยะบุตร หล่อไกรเลิศ. (2547). **เศรษฐกิจพอเพียง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ภาธิดา สมิง. (2545). **ดัชนีจำแนกตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.).**
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2545). **โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด "ครอบครัวอยู่ดีมีสุข".** กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อ
การพัฒนาเด็กและครอบครัว.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2548). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.** เชียงใหม่: สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน. สืบค้นเมื่อวันที่
6 ตุลาคม 2548 จาก <http://www.geosocial.mju.ac.th/modules.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547 ก). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.**
กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- Juran, J.M.;& Gryna.F.M., Jr. (1988). **Juran's Quality Control Handbook.** New York:
- Liu, Ben. Chick. January, 1975). **Quality of Life : Concept, Measure and Result.** The American Journal of Economics
and Sociology. 34(1) p.12.